

Algemeen

Het is zeker een goede zaak dat er een kwalitatief advieskader is waaraan nieuwe scholen moeten voldoen. Tot nu toe ontbrak een kwalitatieve beoordeling in het proces van start van een school, er werd immers alleen een kwantitatieve eis gesteld op basis van de prognose van het aantal leerlingen. Deze prognose was gebaseerd op de bestaande situatie, er werd in de systematiek geen rekening gehouden met een inhoudelijk (mogelijk veranderende) pedagogische vraag van ouders en de maatschappij.

Het is daarom zeker een zeer positieve ontwikkeling dat deze wet van kracht is geworden, en hiermee hopelijk meer/nieuwe onderwijsaanbieders hun plek kunnen gaan nemen in het onderwijsaanbod in Nederland. Dit zal de diversiteit in het pedagogische-didactische aanbod mogelijk doen toenemen en het goed laten aansluiten op de wensen van ouders en de diversiteit aan behoeftes in de Nederlandse maatschappij.

Het is ook logisch om het kwalitatieve advieskader aan te laten sluiten op het onderzoekskader van de Onderwijsinspectie, zoals dat ook wordt gehanteerd op bestaande publiek gefinancierde scholen.

Het advieskader stelt echter wel dusdanig hoge eisen aan de aanvraag, in een relatief vroege fase van het proces, dat de haalbaarheid ervan voor initiatiefnemers zeer onder druk staat. Hiermee wordt mogelijk zo'n hoge drempel opgericht dat het enthousiasme en de impuls van (vrijwillige) ouders/initiatiefnemers bij voorbaat de kop in wordt gedrukt. Zeker als we hierin meenemen dat de initiatiefnemers in eerste plaats óók moeten laten zien dat een groot aantal ouders interesse heeft in de nieuwe school, een proces dat een uitgebreide PR campagne behoeft om voldoende bekendheid te geven aan het plan voor de nieuwe school.

Bovendien rest er ná beoordeling van de kwaliteitstoets nog een periode van 2 jaar, waarin de initiatiefnemers hun plan kunnen uitwerken.

Hoofdstuk 3 - Het advieskader.

D1 : Inhoud van het onderwijs

Waarom moet samenhang aangetoond worden? In artikel 9 staat:
'Het onderwijs omvat, *waar mogelijk in samenhang*':... (en dan volgt de lijst).

D3 : Voorzieningen voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte

Waarom moet de school voorzieningen aanbieden *in aanvulling* op het basisondersteuningsniveau zoals door het samenwerkingsverband aangegeven? Kan dit punt nader omschreven of verduidelijkt worden? Op welke manier wordt dit punt beoordeeld?

Kan een initiatiefgroep formeel & op het juiste niveau in contact komen met het samenwerkingsverband en voldoende op de hoogte zijn van de werkwijzen, criteria en mogelijkheden, zonder al bevoegd gezag van een school te zijn? De schoolbesturen in een samenwerkingsverband staan in de praktijk vaak niet te juichen als een nieuwe mogelijke 'speler op de markt' zich kenbaar maakt. Een initiatiefgroep wordt vaak niet serieus

genomen, weggezet als 'shoppende ouders' of 'onprofessioneel en onervaren'. Wie faciliteert een open gesprek?

D5 Burgerschapsonderwijs

Dit punt is nog in ontwikkeling en ook op bestaande scholen nog niet duidelijk vormgegeven. Een zware eis voor een initiatiefgroep! Hoe wordt beoordeeld wanneer er voldaan wordt aan '*het bevorderen van sociale cohesie en burgerschap*'?

D6 Bestuursstructuur

Mag dit een concept (management)statuut zijn? Of moet het al helemaal uitgewerkt zijn en bij de notaris vastgesteld?

Aan welke criteria moet alles voldoen om goedgekeurd te worden (dwz in aanmerking te komen voor positief advies)? Aan welke criteria moet de benoeming van de interne toezichthouders voldoen?

Als al deze aspecten van organisatie-opbouw al moeten zijn afgerond in dit stadium van aanvraag, dan wordt de (financiële) druk op de (vrijwillige) initiatiefgroep dusdanig hoog dat de doelstelling van de wetwijziging hiermee wordt ondermijnd.

Overige elementen van kwaliteit

2. Veiligheid op school

Hier mis ik Protocol huiselijk geweld? In hoeverre mag dit punt overlappen met D2: leerlingvolgsysteem?

3. Kansen voor kinderen

In hoeverre heeft een initiatiefgroep de mogelijk zich al te verbinden aan andere partijen, om zo een toekomstige samenwerking (2 jaar later) tot stand te kunnen gaan brengen? Zie ook D3. Dit zou een meer algemene vraag kunnen zijn, die deels weer overlapt met visie op burgerschap (D5). Veel bestaande scholen hebben nog geen goed antwoord op de segregatie-problematiek, in hoeverre kan van een initiatiefgroep worden verwacht hier een antwoord op te hebben?

6. Bedrijfsvoering

- Een sluitende meerjarenbegroting voor een school, zeker in het VO, is een zeer complex document. Veel schoolbesturen besteden dit uit aan een onderwijsadministratie bureau of hebben hiervoor gespecialiseerd personeel in dienst. Dit punt mee te nemen in het advieskader levert wederom een extra (financiële) drempel op voor startende initiatiefnemers.
- Initiatiefnemers hebben in de praktijk geen invloed op de huisvesting: de gemeente bepaalt. Vaak verhuizen startende scholen meerdere keren voordat er een redelijk permanente oplossing wordt gevonden door de gemeente. Het is ook de vraag of een gemeente serieus in gesprek wil gaan met een initiatiefnemer/-groep, als nog lang niet duidelijk is of de aanvraag goedgekeurd zal worden door de Minister van onderwijs.

Hoofdstuk 4 - Normering en oordeelsvorming

4.2 Oordeelsvorming

Erg jammer dat het concept nu zo is geformuleerd dat het advies definitief is. Het is zou mooi zijn als (vrijwillige) initiatiefnemers gebruik kunnen maken van de expertise van de

Onderwijsinspectie en hun plan verbeteren aan de hand van het advies van de inspectie en het dus nogmaals indienen binnen dezelfde ronde.

Conclusie

Het hele proces vraagt in een beginstadium te veel verschillende expertises en professionaliteit van een (*mogelijk vrijwillige*) initiatiefnemer/groep om haalbaar te blijven. Alleen zeer draagkrachtige initiatieven of aanvragers vanuit een bestaande onderwijspartij hebben hier de middelen voor.

Deze kwaliteitstoets zou een eerste indicatie kunnen zijn, waarin de inspectie vertrouwen moet krijgen dat de initiatiefnemers hun plan goed kunnen uitwerken en een stevige school neer kunnen gaan zetten.

Doordat deze kwaliteitstoets in concept eenmalig is (niet procesmatig maar definitief) en de eisen in deze fase van een initiatief al dusdanig zwaar geformuleerd zijn, is de kans groot dat doelstellingen van de wetswijziging (onderwijsvernieuwing, goede aansluiting op de behoefte van ouders en toename van diversiteit in aanbod) niet behaald gaan worden.

Wellicht is een meer procesmatige aanpak ook een optie?

Nicoline Vink
Coördinator en adviseur Nieuwe Vrijescholen
Vereniging van vrijescholen

De Vereniging van vrijescholen behartigt de belangen van Nederlandse vrijescholen in het primair en voortgezet onderwijs.